

Најбогатији Србин Мирослав Мишковић пре две недеље, 26. маја, организовао је ручак за неколико најутицајнијих српских бизнисмена и личности из јавног живота на коме је са ентузијазмом подржана идеја да Ивица Дачић буде премијер „проевропске владе” и да се тако умири крило СПС-а које је изричито против уласка у власт са Демократском странком.

Како за „Политику” тврди један од учесника овог састанка, који није желео да му се помиње име, поред Дачића ручку су присуствовали и бизнисмени Милан Беко и Драган Томић из „Симпа”, као и још неколико личности из јавног живота Србије. Бизнисмени су, тврди наш извор, Дачића уверавали да се чланство и руководство ниједне странке не би могло противити учешћу у влади у којој би први човек странке добио премијерско место. Драган Томић на овом састанку добио је задужење да „смири” социјалисте са југа Србије који се наводно противе савезу са демократама.

Наш извор тврди да су учесници састанка полазили од претпоставке да постоји сагласност Бориса Тадића да се Дачићу понуди премијерско место.

Извори „Политике” блиски коалицији За Европску Србију, међутим, потврђују да ће ДС ипак дати мандатара. Тим пре што је лидер демократа и приликом састављања прошле владе имао доста проблема и у странци, и у делу јавности наклоњеном ДС-у, када је одлучио да премијерску позицију уступи Војиславу Коштуници, чија је коалиција тада имала дупло више мандата него социјалисти и њихови партнери сада.

Други гост на Мишковићевом ручку са којим је „Политика” разговарала тврди да велики привредници у Србији, као и сви други грађани, разговарају о могућем саставу владе али немају моћ да одлучују о мандатару. Подсмехује се и идеји да би неко морао да „наговара” Дачића да буде премијер, са образложењем да малу странку са 12 мандата у парламенту нико не би посебно морао да убеђује да прихвати премијерско место. Он сматра да нико из поменутог друштва не би био ни тако глуп да предлаже тако нереално и нелогично решење као што је улога мандатара за Дачића.

Извор „Политике” остаје, међутим, при свом тумачењу разговора за ручком у Делти, и тврди да ентузијазам Мишковића и Бека да подрже владу ДС–СПС проистиче из тога што им је амерички амбасадор Камерон Мантер наводно рекао да је „Коштуница запалио

америчку амбасаду” и да Американци „ником не би толерисали да са њим прави владу”.

Сличан став пред мајске изборе појавио се и у „Њујорк тајмсу”, који је цитирао неименованог „вишег западног дипломату” у Београду да је Коштуница већа опасност за западне интересе чак и од Томислава Николића.

„Коштуница је антизападњак и романтични националиста деветнаестовековног типа. Николић је прагматичнији”, рекао је дипломата овом листу.

Да је утицај страних дипломата на прављење владе у Србији велики примећују и европски медији, па тако најугледнији либерални холандски дневник „NRC Handelsblad” ових дана пише, преносећи речи једног дипломате у Београду да „Американци и Енглези седе у кокпиту при формирању владе”.

О упливу амбасадора Мантера – који је први рекао да је „сигуран да ће бити формирана проевропска влада” – на ток преговора „Политика” је прва известила, пишући о његовом састанку са члановима Клуба „Привредник”. „Политика” је открила, а Мантер недуго потом и потврдио, да је како пре, тако и после избора, са челницима овог неформалног удружења разговарао о предностима „проевропске будућности”.

Лобирање за владу ДС–СПС амбасадор САД види као „нашу оцену ваше будућности, наших добрих жеља да имате европску будућност”.

У интервјуу „Данасу” 29. маја он је рекао: „То није само порука коју сам упутио људима у „Привреднику” већ је то и порука коју упућујем градоначелницима за време својих путовања, студентима и другим људима које срећем. Порука је иста за све и гласи: Уколико будете имали проевропску будућност и владу која ће вас интегрисати у Европску унију, схватићете да су користи огромне, психолошки нећете бити у изолацији која вас може задесити ако нисте пажљиви, бићете просперитетнији, имаћете више могућности да путујете, посебно млади људи. То су ствари које помињем када причам о подршци проевропском правцу, о томе причам људима. Не сматрам да је то уплитање у унутрашње ствари Србије, већ је то охрабривање и изражавање америчке подршке оном што сматрамо веома светлом будућношћу за вашу државу”.

Да разговоре о влади са утицајним људима не сматра притиском и мешањем у унутрашње послове Србије, већ само „послом амбасадора свуда у свету” каже и представник званичног Лондона Стивен Вордсворт у интервјуу „Недељном телеграфу”. „Мислим да нисмо у позицији да притискамо било кога. Ја не могу да понудим милионе долара како бих га убедио шта да ради. Ми можемо само да кажемо, на пример „ово” је нешто што ми сматрамо корисним са становишта ЕУ и становишта Србије, али на вашим грађанима је да донесу коначну одлуку”, рекао је Вордсворт.

Коментаришући изјаву портпарола ДСС-а Андреје Младеновића да су „у конституисање владе умешани тајкуни и страни амбасадори” (Младеновић није хтео да каже ниједно конкретно име), Британац је у истом интервјуу рекао: „Посао амбасадора свуда у свету је да се сусреће са утицајним људима и да са њима разговарају о важним питањима како би боље разумели дешавања у земљи у којој живе. И ја то чиним све време, али нису у питању никакви преговори”.

Последњих дана било је различитих спекулација о утицају на преговоре о влади, споља и изнутра. „Блиц” је непосредно после избора писао о незваничним сазнањима да, осим утицаја европских званичника који потпомажу проевропску владу „тајкуни и тајне службе покушавају да политичку будућност Србије искреирају према сопственим потребама”. Лист је пренео сазнања о тајном састанку у просторијама ДСС-а коме је присуствовао и директор БИА Раде Булатовић као и тврдњу да „делови БИА, тајне службе која је при формирању одлазеће владе 2007. остала под надзором ДСС-а, свесрдно помажу да се Дачић приклони радикалско-народњачкој коалицији”.

У америчкој амбасади јуче нису желели да коментаришу информације до којих је дошла „Политика”.

Д. Матовић – В. Радомировић

[Политика, 12.06.2008.]